

מזכירות הממשלה

סגנונית

ז'אן 2 חלק 3

ש מ ר

פ ר ו ט ו ק ו ל

ישיבת הוועדה לענייני התיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית

י"ט בתמוז תשל"ז - 5.7.77

נכחו: חברי הוועדה - השרים : א. שרון - יו"ר, מ. דיין, י. הורביץ,
ז. המר, ע. ויצמן, ג. פת.

נציגי ההסתדרות הציונית: ר. וייץ, ח. פינקלשטיין, י. קלארמן,
מ. קרונה, מ. ריבלין, א. שנקר.

נעדר: חבר הוועדה - השר : ש. ארליך.

נציג ההסתדרות הציונית: א. ל. דולצין.

ש. אבני	-	משרד הבינוי והשיכון
אלוף א. אורלי	-	מתאם הפעולות בשטחים
א. ביידיץ'	-	מינהל מקרקעי ישראל
א. בן-מאיר	-	מנהל כללי, משרד החקלאות
א. גדור	-	צבא-הגנה-לישראל
י. הראל	-	הסוכנות היהודית
ד. וינשל	-	מנהל כללי, משרד הבינוי והשיכון
ג. ויתקון	-	הסוכנות היהודית
אלוף א. טמיר	-	צבא-הגנה לישראל
מ. נצר	-	משרד הבטחון
ח. צבן	-	משרד החקלאות
ב. קלטר	-	לשכת שר החקלאות
אלי"מ א. שגב	-	צבא-הגנה לישראל
ש. שטנר	-	משרד האוצר
ש.ש. שירן	-	משרד האוצר
מ. שמיר	-	הקרן הקימת לישראל
סא"ל א. תהלה	-	לשכת שר הבטחון

א. ליסנסקי - מזכיר הוועדה

סדר היום : 18/הת סמכויות הוועדה לענייני התיישבות המשותפת
לממשלה ולהסתדרות הציונית ומועדי ישיבותיה

19/הת תכניות התיישבות שנוצרו בשנים 1967 - 1977
ותכניות התיישבות שאושרו על-ידי הוועדה
להתיישבות היוצאת

. / סמכויות

בפרוטוקול זה 32 דפים

כאמור ביוקר

הח/18. סמכויות הוועדה לעניני התיישבות המשותפת לממשלה
ולהסדרות הציונית ומועדי ישיבותיה.

השר א. שרון : אני מתכבד לפתוח את ישיבת ועדת

השרים לעניני התיישבות.

מר ר. וייץ : אדוני היו"ר, אם לא איכפת לך,

שמה הרשמי של הוועדה הוא : "הוועדה

הבין מוסדית לעניני התיישבות". הוועדה מייצבת את הממשלה,

ההסדרות הציונית והסוכנות היהודית.

השר א. שרון : אם כן, אנו פותחים את הישיבה.

היתה החלטה על שינוי הוועדה בזמנו,

ושמה יהיה מעתה : "הוועדה לעניני התיישבות המשותפת לממשלה

ולהסדרות הציונית".

לבני סדר היום:

1. הצגת נוהל עבודת ועדת השרים להתיישבות.
2. הצגת תכניות שבוצעו בשנים 1977 - 1967.
3. הצגת התשתית הבטחונית.
4. הצגת התכניות שאושרו או הומלצו על-ידי ועדת השרים היוצאת.

באשר להצגת נוהל עבודת ועדת השרים

לעניני התיישבות, החומר הזה מונח לפניכם על השולחן ותוכלו לעיין

בו. הוא מתבסס על החלטות הממשלה ועל הנוהג שהיה קיים בוועדת

השרים בראשותו של השר גלילי.

אני רציתי להדגיש כי הדיונים של

הוועדה הם דיונים חסויים. הצלחת המשימה שלפנינו תלוייה במידה

בה הדברים ישמרו במסגרת הפורום הזה ולא יפורסמו בטרם זמן. אני

רוצה להדגיש שהחומר שאתם מקבלים הוא חומר שנשאר כאן על השולחן.

אפשר יהיה תמיד לעיין בו במזכירות, במידה ומישהו ירצה, אבל

החומר לא ילקח. אני מבקש שלא יהיו שום דיווחים מישיבות הוועדה.

השר א. שרון

הדיווחים היחידים ינתנו רק על-ידי באמצעות מזכיר הועדה.
אנו ניגש עכשיו לנושא הראשון.

מר ר. וייץ : יש לי בקשה, אדוני היו"ר - היות

ובהודעות האלה יהיו כמה דברים בהם צריך להביא בחשבון גם את החלק של הסוכנות וההסתדרות הציונית, הייתי מבקש שההודעות יתואמו, לפני שהן יפורטמו על-ידי הדוברים, כך שנמנע מצרות ללא כל צורך, תודה רבה.

מר א. שרון : אני מציע כי בנושא הזה אנו ננהג

כפי שהיה נהוג בזמנו של יו"ר הועדה הקודמת, שהיה אמון על נושא מניעת הדלפות וסודיות.

מר ר. וייץ : בדיוק כך היה נהוג. זה מה שהיה

נהוג, אבל אין כוונתי להדלפות וסודיות, לזה אתה אמון אולי יותר מהקודם. אלא יש אספקטים שהוא הכיר ואתה לא מכיר וכדאי שתדע עליהם יותר. לכן אני מציע שהנהוג שהיה נהוג כל הזמן, שההודעות היו מתואמות, ימשך כך. אני אודה לך אם תמשיך בנוהג הזה לטובת העניין, אני לא מעמיד פה שום מעצורים.

מ ח ל י ט י ם :

לאשר את הטמכויות של הועדה לעניני התיישבות המשותפת לממשלה ולהסתדרות הציונית (להלן - הוועדה להתיישבות), לפי העיקרים שלהלן:

א. הוועדה להתיישבות פועלת בהתאם למדיניות הממשלה בעניני התיישבות ועל פי הנחיותיה;

ב. הוועדה להתיישבות תחליט על הקמת ישובים חדשים - כפריים ועירוניים, כולל האחזיות נח"ל - בארץ-ישראל (משני עברי הקו הירוק);

- ג. הוועדה להתיישבות תשמש מוסד מכריע בנושאים התיישבותיים ספציפיים בין הגורמים השונים הנוגעים בדבר;
- ד. דיון ואישור תקציבים להתיישבות;
- ה. דיון והכרעה בנושאים התיישבותיים מרכזיים שהזמן גרמם;
- ו. אישור תכניות התיישבות אזוריות;
- ז. הכוונת הגורמים הפועלים בזירת ההתיישבות בהתאם למדיניות הממשלה;
- ח. הוועדה להתיישבות תפעל בתהאם לתקנון לעבודת הממשלה;
- ט. דיוני הוועדה להתיישבות וההלטותיה הינם סודיים ואינם ניתנים לפרסום, אלא על פי הכללים המעוגנים בתקנון לעבודת הממשלה;
- י. יו"ר הוועדה להתיישבות יפעיל לידו מטה המורכב מגורמי ההתיישבות - שיעזור לו בהכנת תכניות התיישבות, אשר יובאו לוועדה;
- יא. הוועדה להתיישבות תקיים אחישיבותיה בימי ג' - אחת לשבועיים, בשעה 0830 למשך [redacted] עד שעתיים כל ישיבה.

הח/19. תכניות התיישבות שבוצעו בשנים 1977 - 1967 ותכניות התיישבות שאושרו על-ידי הוועדה להתיישבות היוצאת.

מר א. שרון :
אנו מתחילים בהצגת התכניות שבוצעו.
הייתי מבקש כי מאחר וחלק מהפורום חדש, שהדוברים יציגו את עצמם.

מר ש. רביד :
שמי שמעון רביד ואני עכשיו ממלא מקומו של יחיאל אדמוני.

לפניכם פרוסה מפת הישובים שבוצעו מ-1967, וגם ישובים שהוצעו והובאו לידיעת ועדת השרים הקודמת לתכנית שבין 1977 - 1981 שנדבר עליה בהמשך. הנקודות הכחולות הם הישובים שבוצעו ואילו הנקודות האדומות מסמנות את הישובים שמוצעים לביצוע.

סה"כ, מאז 1967 הוקמו 110 ישובים,

מהם 76 מעבר לקו הירוק ו-34 בתחומי הקו הירוק, כשהם מתחלקים לקבוצות גדולות: 25 ישובים הוקמו באזור רמת-הגולן, 20 ישובים בבקעת הירדן ו-18 ישובים באזור פתחת-רפיה והרצועה. 11 ישובים בגליל. והוקמו ובהליך הקמה - 6 ישובים באזור כוכב השחר, ועוד כ-13 ישובים באזורים שונים של הארץ, חלקם באזור לטרון-מודיעין, חלקם על הגלבוע ובהענף, מי-עמי וכו'.

במרוצת התקופה הזו הוכשרו כ-200 אלף

דונם. רוב הישובים הללו הם הקלאיים, לא כולם, והם קיבלו לרשותם תוספת מים של 75 מליון קוב, ורושתו כ-76 אלף דונם קרקע עבור הישובים האלה. האוכלוסיה היום, מעבר לישובים הללו, מונה כ-9,000 ומשהו נפש. בין 9,000 ל-10,000 נפש בכל הישובים הללו. אני רוצה לציין כי בתוך ה-110 ישובים יש מספר ישובים שהם עדיין בתהליך הקמה, לא מאוכלסים חלקם בגליל וחלקם גם ברצועת - עזה ופתחת רפיה.

מבחינת ההתפרסות, כפי שאתם רואים,

ניתן בזמנו דגש על רמת-הגולן, בקעת-הירדן, אזור פתחת-הפיה והרצועה, ובמידה מסויימת - גוש עציון. בשנים האחרונות נעשתה פעולה יותר חזקה בגליל, כאשר רוב הישובים שהזכרתי בגליל - 11 הישובים, רובם נמצאים היום בתהלים הקמה, או שהוקמו בשנה שעברה. בעוד שברמה, בבקעה, ישנם ישובים שהם מסוף שנות ה-60 ותחילת שנות ה-70.

למעשה התכנית של 55 הישובים, שהובאה

לידיעת ועדת השרים ואשר מתוכה אושרו להקמה בשנה הקרובה 27 ישובים, באה לחזק את אזור בקעת-הירדן, אזור המורדות, את גוש עציון, יש תוספת רצינית לאזור פתחת-רפיה ודגש חזק על הגליל. וכן יש כמה נקודות לאורך מערב השומרון - תשמעו על זה אח"כ ביתר פירוט.

מבחינה תקציבית, הושקעו ב-3 השנים

האחרונות, ע"י המחלקה להתיישבות בלבד, קרוב ל-600 מליון לירות. זאת

מר ש. רביד

בישובים החדשים שהוקמו ב-3 השנים האחרונות. בישובים הללו קיימות היום 3,500 יחידות משקיות ו-4,000 ומשהו יחידות מגורים.

זה על רגל אחת, טלגרפית, אם יש

שאלות, בבקשה.

כמה הושקעו ב-8,000 המשקים.

מר ש. שירן :

מר ש. רביד : על זה אין לי כרגע מספר מדוייק, אבל ניתן לקחת בחשבון, שלהקים יחידה עד במר הטיפול בה, כולל תשתית, שיכון, אמצעי ייצור וכו', זה מתקרב במחירי היום למשהו בסביבות 900 אלף לירות.

לא הזכרת את הערבה?

מר ח. פינקלשטיין :

מר ש. רביד : נכון, הוקמו 9 ישובים בערבה ו-3 במפרץ אילת.

מר א. שרון : אם אין שאלות, אני אבקש ממערכת הבטחון להציג את התפיסה הכללית של התשתית הבטחונית כדי לראות כיצד הדבר הזה משתלב בתכניות ההתיישבות.

השר ע. ויצמן : יציג את זה אלוף טמיר.

האלוף א. טמיר : השיקולים שקשורים א בתשתית הבטחונית.

(נושא האחזיות יוצג ע"י נצר -

זה משתלב בכל חכנית ההתיישבות, לפי המדיניות של הממשלה הקודמת).

אני אציג כמה עקרונות שקשורים בתשתית הבטחונית מהבחינה הצבאית.

האלוף א. טמיר

לגבי יהודה ושומרון, התפיסה היא של

קו הגנה לאורך הירדן, אשר בו משתלב מערך ההגמ"ר. אנו חתרנו ועוד חותרים, שיהיה לזה עומק שמשתרע גם על השיפולים של הרי יהודה והשומרון. כלומר שיכלול בתוכו את ציר הרוחב המשתרע במקביל לציר של גב ההר, מהצפון לדרום ושיהיה קו הגנה שני לקו של בקעת הירדן. נושא מיוחד לתחום הזה זה פתחת החלק הדרומי. כלומר, גם באזור של ים-המלח לפתוח מערכת דרכים, כדי שגם כאן תהיה אפשרית פעילות צבאית..

הנושא השני הוא התשתית לפריסה

מהירה של כוחות בקווי ההגנה. יש חשיבות לכך שאותם הכוחות שמיועדים לבלימה, להגנה, יגיעו מהר, ולצורך זה, פחות או יותר, על קו גב-ההר, אנחנו מיקמנו ומתכוונים למקם בעתיד את תשתית הפריסה הזו, אשר מתבססת על מחסני חרום ומרכזי תחזוקה.

הנושא השלישי בתחום יהודה ושומרון,

זה צירי רוחב מהשפלה לבקעה, על-מנת שאפשר יהיה להניע במהירות כוחות בזמן מלחמה. מה שאושר כבר זה הציר החוצה את השומרון מכפר-קאסם - מצאל, בדרום. יש בתכנית ציר נוסף בין שכם לג'נין, שחוצה את השומרון בצפון. ואנחנו גם חושבים, אך כל העניין הזה עוד לא אושר, להעביר מתקנים צבאיים מהמרכז, לאזורי שני הצירים האלה, על-מנת לענות גם על בעיות בטחון שוטף שקשורות בצירים.

אתה מוכן לחזור שוב על הצירים?

מר א. שרון :

ציר אחד זהו ציר ההולך מאזור כפר-

האלוף א. טמיר :

קאסם לכיוון בקעת - הירדן. בחלקו

הוא מתבסס על דרך שהיתה קיימת. תכנון וביצוע אושרו כבר.

האלוף א. טמיר

ציר שני, יותר צפוני, באזור
בוטמיה, עמק דותן שהולך לכיוון הירדן. הוא נמצא עדיין בתכנון.

מר א. שרון : כדי להבין, לגבי הדרומי יש החלטה
לבצע?

האלוף א. טמיר : הוא בביצוע.

מר ע. ויצמן : למעשה התוואי קיים.

האלוף א. טמיר : אם לסכם את הנקודות העיקריות :
הרחבת רצועת ההגנה לאורך הירדן,
בהתבסס על עומק אופרטיבי. קונספציית הפריסה של הירידה לדרום
באזור ים-המלח. מיקום תשתית על גב ההר לצרכי פריסה מהירה של
צה"ל במלחמה. 2 צירי רוחב בשומרון : האחד, ציר פצאל, והשני
ציר עמק דותן - בצפון, שהוא עוד לא אושר לביצוע, לצרכי פריסה
מהירה של כוחות. ותשתית צבאית, שעוד לא סיכמנו מה ומתי, שצריכה
להיות באזורים של הצירים האלה כדי להבטיח את הבטחון השוטף
בצמתות העיקריות.

ישנו עוד רעיון שקשור להעברת

מפעלי תעשייה צבאית לדרום, לאזור ערד, אני מזכיר זאת רק בהקשר
לתכניות של הקמת אשתמוע בהר-חברון, תכניות שהיו קיימות בהתיישבות.

התחום השני זה התחום של הדרום:

לאחר ליקחי הסדר ההפרדה הראשון, חילקנו לאחר הסדר ההפרדה השני
עם מצרים את בעית התשתית לשני חלקים עיקריים : חלק שקשור בלחימה,
שהוא בכל מקרה ימוקם בקווי הלחימה בסיני. וחלק שהוא יותר תשתית
קבועה, שתכננו למקם אותו באזור קו הגבול הבינלאומי לשעבר עם
מצרים. התשתית הקבועה הזו כוללת את כל אותם המתקנים שאנו חושבים

האלוף א. טמיר

שהם צריכים להשאר תמיד.

מבחינה זו, התכניות שאנו הצענו

ושחלק מהן אושר לתכנון הן : בסיס תעופה באזור אילת. בסיס תעופה באזור ימית. אנחנו מתכננים עוד בסיס תעופה בין שני האזורים האלה. יש מקום לחבר באמצעות כביש את אזור ימית עם אילת. הכביש הזה, בחלקו, יתבסס על דרכים קיימות. כאשר אנחנו רואים כאן, בכל האזור של ימית ודרומה, בהשתלב עם תכניות ההתיישבות, שורה של מתקנים צבאיים בסיסיים : מתקני תחזוקה, מחסני חרום, בעתיד אולי בסיס ימי שיהיה במסגרת נמל אזרחי באזור ימית.

במרכז, באזור שבטה, קציעות, מצפה-

רימון, קסיימה, עצמון, כלומר, בכל המשולש המרכזי הזה, אזור מרכזי לאימונים ולתמרונים של צה"ל. פה יש עדיין שטחי אש גדולים. לכן אנו מתכננים להעביר לכאן בסיסי הדרכה שמחייבים פעילות של אש בשטח.

כלומר, סה"כ, תשתית המתבססת על

3 קבוצות עיקריות : קבוצה אחת בציר החוף, באזור ימית כמרכז. קבוצה שניה - באזור קסיימה, מצפה-רימון, קציעות, וקבוצה שלישית - אזור עצמון - שדה התעופה שיש לנו באזור אילת. אלה הן תכניות תשתית 5-10 שנתית לכל האזור הזה. כשמתוכנן, כפי שציינתי גם כביש שצריך לחבר בין ימית ואילת. אם כן, אז ישנה התשתית העיקרית לפעילות האימונים של צה"ל; תשתית של ח"א; ותשתית של מערך לוגיסטי שצריך לתמוך בחזית של סיני.

לגבי הגליל - יש לנו רעיונות, ללב

הגליל, לשטחים ששייכים לנו, להעביר אלמנטים מהתע"ש ואלמנטים תחזוקתיים. המדובר באזור של שטח 9. הדברים נמצאים בתכניות, חלקם אושרו, חלקם צריכים לקבל אישור.

האלוף א. טמיר

אם לככם, ראינו את העדיפות
הראשונה, מבחינת התשתית הצבאית, ביהודה ושומרון, באזור הדרום.
באשר לעדיפות שניה - זה לא אומר שאותן פעולות לא נעשות במקביל
לראשונה, אבל מבחינת ריכוז המאמץ, הכלים שעומדים לרשותנו והיכולת
שלנו מתבטאת בהשתיה שלנו ובהעברת מפעלי בטחון עם רעיון בסיסי
לצאת מהשפלה לגב-ההר, יהודה ושומרון, לדרום ולגליל, הרעיון
הזה בא לביטוי בתכניות שאצלנו, שאת חלקן עוד צריך לאשר, כאשר
עקרונות המדיניות אלו העקרונות שאני ציינתי אותן.

אם אין שאלות לאלוף טמיר, משה
נצור, בבקשה.

מר א. שרון :

שמי משה נצור ואני מתאם פעולות
ההתיישבות במסגרת משרד הבטחון.

מר מ. נצור :

אני רוצה להציג אספקט אחד והוא האספקט של תרומת מערכת הבטחון
לקידום הישובים - מה היה חלקו של הנח"ל בהעלאת הישובים הללו,
אם כי בינתיים, במהלך הזמן, רובם הוצגו ע"י המחלקה להתיישבות,
לאחר שהפכו לישובי קבע ונכללו במספר שצויין. אבל בחלק מהם הנח"ל
היה הגורם להקמתם, וחלק מהם עדיין בהזקת האחזיות נח"ל במקומות
רגישים, שטרם הפכו לישובי קבע.

אני רוצה להוסיף אח"כ משפט אחד

לגבי אותם הישובים, שמבחינת הטיפול, הם עדיין נמצאים בטיפול
מיוחד של מערכת הבטחון ועוד לא אושרו על-ידי הועדה הזו.

קודם כל, כמה דברים כלליים : מאז

מלחמת-ששת-הימים, בסיוע ישיר, כלומר, בדרך של העלאת האחזיות
נח"ל, הוקמו 36 האחזיות, אשר עלו ברובן במקומות, שאו לא היה
שם בזמנו אישור להעלות ישובים ישירות, או שזה צורך

לקדם מטעמים קרקעיים, או מטעמים אחרים - בטחוניים או/ו פוליטיים, האחזויות נח"ל. מיד לאחר המלחמה, רוב הישובים בבקעת הירדן עלו כהאחזויות נח"ל, למעשה למעט ישוב אחד - פצאל - שעלה כישוב קבע. כמו כן עלו מספר ישובים ברמת-הגולן. סדרת ישובים בפתחת-רפיח. הראשונים שבהם - נח"ל ים, נח"ל סיני ונח"ל דיקלה. הם בעצם היו הגורם אח"כ לכל רשת הישובים, או צרוור הישובים, או מקבץ הישובים שקיים היום בפתחת-רפיח.

בערבה - בעצם נמשכה תכנית של הקמת

האחזויות בהתאם לתכנית המחלקה להתיישבות, ובשיתוף עם המחלקה באותם המקומות שהיה צריך לקדם האחזויות נח"ל.

מאז מלחמת-יום-הכיפורים חל שינוי

מסויים.

סליחה - ברצועת-עזה הוקמו 3

האחזויות נח"ל לאחר מלחמת-ששת-הימים, ובבניה הן מעבר לקו הירוק, מבחינת ההגדרה שנאמרה קודם. מהן אוזרהה רק אחת - כפר-דרום. 2 האחזויות נח"ל, מאז מלחמת-ששת-הימים, עדיין בחזקת האחזויות נח"ל ולא ישובי קבע.

היום, מאז מלחמת-יום-הכיפורים,

הוקמו 14 האחזויות נח"ל. בחלקן התחילו להתאזרה כבר האחזויות שהוקמו לאחר מלחמת-יום-הכיפורים, ואני אציין אותן.

קודם כל, במבצע שהיה באוגוסט 1974,

עלו 6 מאחזים בפתחת-רפיח - סוכות, משורה, דקל; בחלקן פונו והפכו לישובי קבע. 2 מהן היו יותר זמן - נח"ל סוכות ונח"ל משורה. הן הפכו אח"כ לישובים לאחר שאוזרוו והם ישובי קבע לכל דבר, במסגרת טיפול של המחלקה להתיישבות, כישוב לכל דבר.

לאחר זאת הוקם נח"ל חרובית. הוא

הוקם בין נח"ל דיקלה לנח"ל סיני. נח"ל חרובית, הראשון שהוקם מעבר לפתחה-רפיח, אוזרח בשבוע שעבר והיום הוא מושב במסגרת המושבים לאורך הפתחה, במקרה זה של חנועת החרות.

לאחר זאת הוקמו הישובים בגב-ההר

ובשיפולי השומרון. בעצם שני הישובים הראשונים שהקימה מערכת הבטחון, אלו היו מאחזים. האישור להעביר אותם ממאחזים להאחזויות, קרי, לקראת התיישבות, ניתן בועדת השרים רק לפני כחצי שנה. ובכך, קם ישוב אחד באזור נח"ל כוכב-השחר. הוא עדיין האחזות נח"ל. הוא הוקם כמאחז ובמשך שנה היה מאחז. הועדה אישרה אותו כהאחזות והיום הוא האחזות.

מהצד השני, סמוך לגוש עציון נמצא

נח"ל תקוע, שהיה גם הוא מאחז והיום הוא האחזות נח"ל תקוע.

בשלב יותר מאוחר, על הכביש ממעלה

האדומים דרך כוכב השחר, לנח"ל דימונים ולנח"ל מבוא שילה ומתחבר גבוה יותר להאחזויות שהוקמו לאחר מלחמת-ששת-הימים - מחולה גימית ולכל הישובים של אזור בקעות. היום יש כאן 3 האחזויות : כוכב-השחר, נח"ל דימונים ונח"ל מבוא שילה.

על-מנת להבהיר לפורום - ברור שזה

השר א. שרון :

איננו כביש גב-ההר, אלא שיפולי

הגבעות.

במסגרת זו, בצפון ים-המלח הוקמה

מר מ. נצר :

האחזות נוספת - נח"ל אלמוג.

באזור העמקים והגליל הוקמו 4 ישובים נוספים : באזור תפן - האחזות

נח"ל. באזור מלכישוע - ממעלה גלבוע לכיוון בקעת הירדן - נח"ל

מר מ. נצר

מלכישוע. בתוך שטחים מרכזיים של הגליל - עוד שתי האחזויות -
 האחת באזור חפן, והאחת באזור צלמון, בית-רימון. ובאזור שטה
 9 עוד האחזות נוספת. אם כן, באזור הגליל יש 4 האחזויות.
 אלה הם למעשה הישובים, למעט עוד 2 מקרים, שלגביהם עדיין אין הכרעה
 על האחזות והם בגדר מאחזים: האחד - בקסיימה, בקדש-ברנע.
 מאז כחצי שנה יושב מאחז של נח"ל באזור קסיימה, הוא עדיין מאחז
 צבאי ובוועדת השרים האחרונה נמסרה הודעה כי בכוונת היו"ר להביא
 זאת בבוא היום להכרעה - אם יהיה ישוב שם? ואם יהיה ישוב, זה
 יובא לאישור הועדה. מאחז שהוקם במשותף עם המנהל לבניה כפריה
 במשדד השיכון, כשלב ביניים בלבד, הוקם במסחה. בשלב ראשון באו
 הנה היילי נח"ל למאחז. הם ישבו פה רק שבועות בודדים. הם
 יפנו השבוע. המנהל לבניה כפריה נכנס מבחינה זו לטפול במסחה
 כישוב זמני, שאושר על-ידי הועדה, שהוקם ע"י היילי הנח"ל.

למעשה, אלה הם 14 המאחזים והאחזויות

הנח"ל שהוקמו מאז מלחמת-יום-הכיפורים.

לזה אפשר להוסיף דבר אחד נוסף -

מערכת הבטחון קיבלה על עצמה לטפל בעוד שני ישובים, שהם בגדר
 של טיפול ישובי, אבל הם עדיין לא הוכרו כישובים על-ידי הועדה -
 האחד הוא עופרה - היא היתה מטפלת ע"י מערכת הבטחון כסיוע, היות
 וזה לא הוכר כישוב. הישוב השני - אלון מורה, שבהתאם להחלטת
 ממשלה קודמת הוא סמוך למחנה צבאי והטיפול השוטף בממתנהלים שם,
 הוא במסגרת של מערכת הבטחון.

מילה אחרונה באשר לתכנון הקרוב -

בתכנון הקרוב, למעשה, מדובר ב-3-4 האחזויות שסוכמו: צור נתן ב' -
 נח"ל סלעית. היא מעבר לקו הירוק, ליד צור נתן א'. נח"ל ריחן
 באזור מי-עמי (מי-עמי ב') שמוקמה יותר בעומק, לכיוון אום-אל-
 פחם, שתי האחזויות בביצוע בתאום עם המחלקה להתיישבות והמנהל

מר מ. נצר

והמנהל לבנייה כפרית. כמו כן ישנו טיפול בתקוה שהמאחז באזור קטימה יהפוך לישוב קבע.

כהערה אחרונה, יש דברים שמערכת

הבטחון מטפלת בהם במשולב עם המחלקה להתיישבות. ויש מספר דברים פתוחים שהמחלקה להתיישבות שמה על שולחן הועדה והם טרם אושרו, אבל הם בביצוע מלא, חלק לקראת סיום - המדובר בדברים שטרם טוכמו באזור חורון ובאזור קטיף, אזור הרצועה. במידה וידובר על עניני קרקעות, הממשלה ישלים זאת.

תשר א. שרון : כמה גרעיני נח"ל מוכנים כיום לצאת

להאחזויות או מאחזים במידה ונרצה

לצאת להתיישבות? האם אפשר להוציא גרעיני נח"ל באופן מיידי? או תוך זמן קצר, וכמה מתוך האחזויות שיושבים היום, ניתן להעתיק אותם?

מר מ. נצר : יש כאן בעצם 3 שאלות : האחת -

כמה האחזויות נח"ל אפשר להפוך

לישובי קבע על-מנת לשחרר כח-אדם להאחזויות? זו השאלה הראשונה. בתאום עם המחלקה להתיישבות, היות והם הגורם העיקרי, אין היום למעשה שאלה של אי יכולת לאייש או לאזרח את האחזויות, אלא יש בעיה אחת בלבד - כסף, מיס וקרקע. מבחינת הגופים המיישבים, אפשר להפוך את כל האחזויות לישובים אזרחיים, אם יהיו מיס, קרקע וכסף. וכך גם מבחינת הגרעינים.

מר ח. פינקלשטיין : האם בעיה כח-אדם לא קיימת.

מר מ. נצר : לא קיימת. לגבי כל הישובים שישנם

לא קיימת.

באשר לשאלה השניה - הנח"ל יכול היום, במסגרת כח-אדם שמוקצה לו

מר מ. נצר

בצבא, במגבלות שיש לו בצבא, להקים עוד 3 האחזיות, מייד. כלומר, אם יש היום 12 האחזיות, אפשר להגיע היום עד 15-17 האחזיות.

כלומר, בין שתי האפשרויות האלה,

אפשר היו ללכת בדרך של הקמת עוד 3 האחזיות, וכל האחזות שמתאזרות, כמו לדוגמא חרובית שאזרחי בשבוע שעבר, מאפשרת להעלות, מבחינת כח-אדם, מייד, האחזות חדשה. יש היום 14 האחזיות ואפשר להוסיף עוד 2-3 האחזיות נוספות.

השר א. שרון :

כלומר, במבט קדימה למחצית השנה הקרובה, אפשר לראות יותר מהמספר

הזה?

מר מ. נצר :

3 ודאיות נוספות, ומעבר לזה, בהתאם ליכולת של המחלקה לאזרח. 15-17

האחזיות זה המסגרת הכוללת.

השר א. שרון :

הכוונה שלי היתה, בישיבה הראשונה, פשוט לעדכן את ועדת השרים, שחלקה מורכבת מאנשים חדשים, בפעולות שנעשו עד היום ובתוכניות הקיימות. אני רוצה כרגע שנשמע מה הוחלט ומה הומלץ ע"י ועדת השרים בתקופה הממשלה הקודמת. בבקשה.

מר ג. ויתקון :

שמי גדעון ויתקון, ואני סגן מנהל הרשות לתכנון החקלאות, ההתיישבות והכפר. מנהל הרשות יושב איתנו, הוא חיים צבן.

מר ר. וייץ :

לאלה שלא בקיאים בעניין, אני הייתי רוצה לומר, כי קיים גוף מתכנון משותף

מר ר. וייץ

של המחלקה להתיישבות ומשרד החקלאות, שהוא גם מתאם את הפעולות בתכנון עם שאר משרדי הממשלה. הגוף הזה עוסק בתכנון ב-3 רמות בעת ובעונה אחת : ברמה הלאומית, ברמה האזורית וברמה המקומית. התכנון שלו מקיף את כל האספקטים בבת-אחת : את האספקט הכלכליים, את האספקטים האנושיים ואת האספקטים הפיזיים.

הרשות הזו פועלת בשטח החקלאי בהדרכה

והכוונה של משרד החקלאות. בחלק ההתיישבותי היא פועלת בהכוונה והדרכה משותפת. בראשה עומד מנהל משותף של משרד החקלאות וראש המחלקה להתיישבות - חיים צבן. גדעון ויתקון משמש סגנו, האחראי לתכנון האזורי. רציתי שהתמונה כולה תהיה ברורה.

תודה. מר ויתקון, בבקשה.

השר א. שרון :

אני ברשותכם אציג גם מה שהוצג בוועדת

מר ג. ויתקון :

השרים לענייני התיישבות עד היום, לתכנון לעתיד וגם מגמות אחרות שישנן, שהן רבות יותר מכפי שנמצאות באן על מפה זו.

קודם כל, מילה אחת לגבי המטרה :

אנחנו עוסקים בתכנון התיישבות, ולהתיישבות זאת יש 3 מטרות

עיקריות :

1. הושבת יהודים באזורים שבהם אין התיישבות יהודית - ועדיין חלק גדול מהארץ איננו מיושב.
2. המשך איכלוס אותם אזורים שהוחל באיכלוסם לאחר מלחמת-ששת-הימים, בעקבות שחרור השטחים.
3. יישוב יהודים באותם המקומות שיש חוסר איזון בין האוכלוסייה הלא יהודית לבין האוכלוסייה היהודית. מדובר בעיקר לגבי אזור הגליל ובעיקר לגבי המשולש הגדול והמשולש הקטן; ואני מניח שבעתיד זה גם לגבי הגדה המערבית.

מר ג. ויתקון

אלה הן שלושת המטרות העיקריות, כאשר האמצעי שבו ההתיישבות הכפרית עוסקת בזה, זה על-ידי הקמת ישובים שהם קטנים יחסית. גודל הישובים מתוכנן לסדר גודל של כ-100-150 משפחות בכל ישוב. כאשר 100-150 משפחות, זה בהחלט ישוב קטן מבחינה קהילתית - וחייבים לזכור את העניין הזה. כאשר הפתרון לישובים קטנים הוא באמצעות ארגון קהילתי של הישוב בתוכו וארגון מרחבי של הישובים סביב מרכזי שרות אזוריים להספקת השרותים הציבוריים. בתכנון אנו מדברים כל הזמן על ישובים בודדים, אבל למעשה אנחנו מתכננים אזוריים ונמנעים ככל האפשר מלתכנן ישובים שהם ישובים בודדים. אנו חוששים מאוד שישובים קטנים של 100 יחידות, כשהם יתוכננו בבידוד, יתקלו בעתיד בקשיים חמורים ביותר, בעיקר בתחום הספקת השרותים הציבוריים שלהם. תכנון אזורי, מבחינה זו, פותר את הבעיה. זה לגבי האמצעי. שיטת הביצוע למעשה הוזכרה כאן על-ידי קודמי, קודם-כל, על-ידי הקמת ישובי קבע בכל מקום שניתן ויש פוטנציאל כלכלי, ויש עדיפות מדינית. אנחנו מעדיפים הקמת ישובי קבע על כל דרך אחרת.

שנית - על-ידי הקמת האחזויות

נח"ל באותם המקומות שמוסכם שיש שם פוטנציאל כלכלי לפיתוח בעתיד, אבל מאיזה שהן סיבות, בין אם הוטר מועמדים, או חוסר תקציב, או חוסר פוטנציאל אחר, הישוב עדיין איננו בשל להקמת הישוב כישוב אזורי קבוע.

האפשרות השלישית היא אפשרות של

מאחז, כאשר, כשאנו מדברים על מאחז, אנו מדברים בעיקר על הפיסה של מקום, כדי לשמור את האופציה להתיישבות בעתיד. כי יש מקומות - ומשה נצו הזכיר את רובם - במיוחד בגליל ובאזורים אחרים, שאם לא נתיישב שם היום, אז בעתיד לא נוכל להתיישב שם בגלל הפיסת השטחים על ידי גורמים אחרים.

יש לנו כלל מנחה אחד בכל תכניות

מר ג. ויתקון

ההתיישבות, והייתי רוצה להדגיש [REDACTED] אותו בהתחלה - כל העבודה הזו נעשית בשיתוף הדוק ביותר עם המתיישבים המועמדים לאותה התיישבות. מבחינה זו יש כאן שיתוף מלא עם תסועות ההתיישבות ועם הגרעינים עצמם. יש התחשבות מלאה בצרכים שלהם, ברצונות שלהם, והתכנון הזה נעשה בתכנון, לא רק מלמעלה מבחינת מסירת הנחייה ויישוב אותם אנשים, אלא גם מבחינת שמיעה יום - יומית של הצרכים והרצונות והתחשבות ברעיונות שהולכים להתיישב באזור. ^{התחושה} כי בסופו של דבר, [REDACTED] שלנו שאלה הם האנשים שיעשו את העבודה ולא אלה שעושים את התכניות.

האם יש לכם מספיק אנשים לאייש

השר י. הורביץ :

את כל התכניות שלכם?

להערכתך לא. אבל אני מביע כאן

מר ג. ויתקון :

את הערכתך האישית. אני חושב

שאם ישנה מגבלה שהיא מגבלה חמורה ביותר, אז המגבלה של המועמדים עומדת לפני כל מגבלה אחרת. ישנן מספר גדול מאוד של ישובים שהוקמו - הוקמו עד היום קרוב למאה ישובים, שמהם למעלה מ-65 הם ישובים אזרחיים, כאשר מבחינת החשתית שהושקעה בישובים האלה, יש מקום למיתוח הרבה יותר מואץ. באותו מקומות שהם אטרקטיביים מאוד מבחינה כלכלית כמו אזור הערבה, או כמו אזור פתחת-רפית, אין כלל בעיה של מועמדים, אלא להפך, יש בעיה של סלקציות וקריטריונים, וכל מיני דברים אחרים, שמי שיושב לעיתים בצד שאני יושב בו מרגיש לעיתים מאוד לא נוח, כי בסופו של דבר כופים קריטריונים למיון מועמדים במקום שבעצם היינו רוצים ליישב בו את כולם. אבל באותם מקומות שהם יותר קשים להתיישבות, בעיקר באזורים הרריים, ההליכה לשם היא הליכה יותר איטית. בקעת הירדן, רק בשנה האחרונה, התחילה להגיע לנקודת המראה. ולאחרונה - בשנה

מר ג. ויהקון

האחרונה בלבד. ברמת הגולן, גם כן, באותם קטעים שנוחים להתיישבות, המצב הוא שישנו עודף ביקוש. ואילו באותם קטעים שהם קשים להתיישבות, בשטחים היותר הרריים, ישנו עודף הצע.

השר ע. ויצמן : מה קורה בנביעות, באזור שדרומה מאילת?

מר ג. ויהקון : נביעות עברה לישוב הקבע רק לפני כשנה.

השר ע. ויצמן : האם יש תכניות פיתוח שם? אני שואל זאת על רקע אישי, יש לי בת אחות שם ואני מקבל אינפורמציה מעודכנת מהמקור, הם שם כל הזמן מתלוננים על מים ועל כל מיני תכניות שכאילו יבזלו להם את המים.

השר א. שרון : עזר, לגבי הקרובה שלך, העניין יבדק. אבל ברצוני לעדכן את הועדה בפרט נוסף. החשובה שנתן כאן גדעון היא חשובה חלקית. יש לנו היום 10-12 גרעינים, שהם אינם גרעינים של התיישבות הקלאית. הם גרעינים להתיישבות כפרית - קהילתית, ביניהם גרעינים המונים מאות משפחות. הגרעינים האלה הם גרעינים מאורגנים עם שמותיהם המדוייקים, עם קשר מלא אל הארגונים שלהם, ואלה הם דווקא ארגונים שחותרים להתיישב באותם אזורים קשים, שלגביהם חסרים היום מועמדים באזורים אחרים. היום, הגרעין של מסחה הוא גרעין שמונה 500 משפחות. יש היום גרעין שרוצה להתיישב בבית-אל והוא מונה 50 משפחות. אלה משפחות קיימות, אנו יודעים מה הן ואת שמותיהן, הן מאורגנות עם ועדים שמקיימים מגע עם חיים צבן, והם מייעדות עצמן להתיישבות במקומות שונים.

הנושא הזה לא עולה היום לדיון, כי היום אני החלטתי לכנס את הועדה, פשוט כדי להציג - מה בוצע עד היום, מה הן המגמות של מערכת הבטחון? מה הן ההחלטות שכבר קיימות, של הממשלה הקודמת, שאותן, לפי דעתי, פשוט צריך להמשיך ולבצע. ולגבי דברים נוספים - זה יהיה באחת מהישיבות הקרובות. רציתי פשוט לעדכן את הועדה בכך שיש היום מספר גדול מאוד של מתיישבים שמחכה.

אנו בהמשך נוסיף עוד נקודה אחת -

מספר דקות לתאור מצב מבהינת מצב הקרקעות - קרקעות המדינה או קרקעות שנרכשו על-ידינו בשטחים שמעבר לקו הירוק. אני מבקש שתמשיך ג'דעון ותציג בקיצור - מה הוחלט ע"י הממשלה הקודמת לבצע ומה הומלץ לבצע.

אני פשוט אעבור אזור, אזור ואעשה

מר ג. ויתקון :

זאת במידת הקיצור האפשרית :

רמת-הגולן - המשך ביצוע של התכנית הקיימת. אזור רמת הגולן הוא אזור שיש בו היום כ-28 ישובים אזוריים, רובם אזרחיים. בעיקר הדגש ברמת-הגולן הוא יישוב מרכז רמת הגולן והשלמת התיישבות בצפון רמת הגולן. בדרום רמת-הגולן, התכנית בוצעה כמעט במלואה מבהינת הקמת מספר ישובים ומה שנותר היום זה להשלים את היישובים ולאכלס אותם איכלוס מלא.

באזור הגליל יש למעשה 3 תכניות

שכולן נמצאות בשלבי ביצוע :

1. הרחבת המושבים בגליל עד כדי הכפלתן. הדבר מיועד לקליטת דור

ההמשך של הגליל. זה אזור של אנשים שרוצים להתיישב באזור,

ומעוניינים להתיישב בו. בתכנית הכוללת מדובר פה על סדר גודל

של בין 1,000 - 1,500 משפחות שתאוכלסנה במטרת הזו.

2. הקמת שורה של ישובים חדשים, מהם כ-6 באזור תפן, אזור הנמצא בין מעלות לבין כרמיאל. התכנון הזה הוא גם תכנון שמשולב עם מה שנעשה במעלות עצמה, בתכנית המתאר המחוזית למחוז הצפון. וכן באזור שגב - גם באזור זה מתוכננים 5 ישובים, מהם אחד כבר נמצא בביצוע בשטח, וליתר, הגרעינים פשוט מחכים.

זה לגבי ציר האורך. לגבי ציר הרוחב, אתם רואים את הנקודות האדומות שמסמנות שורה של ישובים באזור שהוא אזור של התיישבות שהוא ברובו התיישבות ערבית.

3. הקמת מרכזים אזוריים מאוכלסים, אשר תפקידם, קודם כל, להעמיק ולחזק את הספקת השרותים הציבוריים בגליל, אבל גם הם נועדו לשמש מקום לאכלוס לאלה שאין מקום לקליטתם במושבי הגליל עצמם.

מפה אני עובר לאזור מערב השומרון -

נמצאות היום בתכנון שתי תכניות עיקריות: 1. התיישבות באזור נחל עירון. ההחלטות כאן בינתיים לגבי 3 ישובים המסומנים פה: נח"ל ריחן, נח"ל סלעית וברקאי ב', שתכנונו יעלה בוודאי במהלך השנה הקרובה. התכנית היא תכנית הרבה יותר רחבה, שצריכה בעצם ליצור קו התיישבות שני בסמוך או קרוב לקו הירוק, פשוט כדי להכנס לתוך המשולש, המשולש שהוא היום אזור ערבי לגמרי.

תכנית דומה לתכנית הזו נמצאת

באזור של המשולש הקטן, מהדלה דרומה, נמצאים היום בתכנון צו-נחן ומסחה שמסומנים פה וכן ישובים נוספים שהיום נמצאים בשלבי בדיקה.

אזור התיישבות חדש שמסומן כאן זה האזור שבנו מסומן יתיר כישוב חלוץ לפני ההתיישבות. אני מקווה שנצליח, במשך השנה הקרובה, להציג בפניכם תכנית לאזור התיישבות רחב, שיהיו בו כ-6-8 ישובים לפחות. כלומר, נביא אותו לסדר גודל של איכלוס של כ-1,000 משפחות. האזור למעשה יחליל מדהריה שנמצאת פה, לכיוון להב, יורד דרומה לאזור ציקלג וכולל את יער יתיר. מה שבעצם מעקב אותנו - וזו הסיבה שלא סיכמנו את התכנון - זו בעיית הפרנסה. מבחינת המקום, המקום הוא טוב. מבחינת פרנסה, מתפתח באזור הזה אזור התעשייה הארצי בין ערד - דימונה - באר-שבע. יש להניח שפרנסה לא תחסר באזור. אבל ההתיישבות תהיה התיישבות שבה מרכיב החקלאות שולי.

האזור הולך עד לשדה-התעופה המתוכנן, אבל זה

לא מגיע לשדה התעופה.

כשאני מדבר על מרכיב חקלאות שולי, הכוונה לניצול היא בעיקר המרעה שיש באזור הזה - שזה אגב אחד האמצעים היעילים ביותר בתפיסת שטחים ולהוכחת נוכחות קבועה, יום-יומית, בשטח. כשאחד התמריצים העיקריים לתכנית הזו, זו פשוט גלישה של התיישבות ערבית לכיוון דרום והתיישבות בדואית לכיוון צפון, אמאז וסגירת האזור הזה בעתיד להתיישבות.

אני היום אינני רוצה להגיד ממה התושבים יתפרנסו, כי אני חושב שאין לי תשובה שהיא תשובה אמיתית לדבר הזה.

מר א. שרון :

בכל מקרה, מדובר כאן בגוש של מספר ישובים שצריך להיות בשטח שבין להב במערב והתפתחות לכיוון מזרח עד לאזור יתיר. הוא גם יתחבר עם קו המחשבה שהציג קודם האלוף טמיר באשר לציורים באזור ההוא.

יש עוד נקודה אחת שאנו נצטרך לדון בה במשך

הזמן. ההתנחלות האמיתית הרחבה זו היום ההתנחלות הערבית, כולל השתלטות על שטחים מעבר לקו הירוק. למשל, באזור הזה, בתחום יתיר, שגדעון הזכיר עכשיו, ערביי יאטה השתלטו על שטח של אלפי דונם שהם מעבדים אותם היום. כל זה מחייב לפעול היום מה שיותר מהר. זה לא רק שם, גם באזור בית-גוברין, על ציר טרקומייה, יש התשלטות וכניסה לשטחים. בעצם, לכל אורך הקו, בכל מקום שאין נוכחות יהודית, יש השתלטות של ערבים מעבר לקו הירוק על שטחים, השתלטות שמגיעה לאלפי דונמים בתוך הקו הירוק. אנו בדיון מיוחד העלה את הבעיה הזו.

מר ג. ויתקון : אזור התיישבות מיוחד במינו, שריכוז הכתמים

על גבי המפה הוא ביטוי למיוחדות שבאזור,

זה אזור המפעל הדרומי. לגבי המפעל הדרומי יש פרוייקט גדול של כ-100 ישובים. הפרוייקט הזה הוצג בפני הממשלה הקודמת. התקבל אישור לגבי המשך תכנון, מחקר ופיתוח, ארגון הפרוייקט ושלב הפיתוח הראשון. אני מניח שבאחת הישיבות הקרובות יעלה לדיון המשך והאצת הפיתוח באזור הזה. זה אזור שעיקרו פיתוח חקלאות ליצוא כתוצאה מניצול האקלים המיוחד, הקרקע המיוחדת והתנאים המיוחדים באזור.

לעתיד, נמצא אצלנו על האובניים תכנון של

אזור התיישבות נוסף שיכסה את הכתם שקרוב לגוש צאלים ואשר יבוטט בעיקרו על ניצול קולחים מגוש דן, אם וכאשר יוחלט כי תל-אביב לא פותרת את בעיית הקולחים שלה בתל-אביב ובראשון לציון. זה בהחלט יהיה אזור התיישבות מעניין ביותר.

באשר לרמת-הנגב למעשה, הקו הזה, קו

באר-שבע - נח"ל סיני, הוא קו גמר ההתיישבות האינטנסיבית של המדינה הזו. מכאן והלאה אנחנו עוברים להתיישבות דלילה

ביותר. סה"כ הישובים הישובים שנמצאים דרומה לבאר - שבע, מספרם הוא פחות מ-20, זאת לעומת כ-750 ישובים מבאר-שבע צפונה. בתכנון אצלנו, וכולל כבר בביצוע כמה שלבים, נמצאת תכנית אזורית כוללת לאזור לרמת-הנגב. לאור עדיפויות שיקבעו כאן בעתיד, אנחנו נקבע באיזו מידה העניין הזה משתלב או לא משתלב עם תכנון לאזור קדש-ברנע.

באשר לאזור הערבה - למעשה אנחנו נמצאים

בהשלמת תכניות והמשך איתור הפוטנציאל. אזור הערבה הוא אזור שמתקדם לאט, אבל בתמידות. בממוצע, אחת לשנתיים, עולה ישוב נוסף. לגבי אזור כזה מפוזר וארוך, האידיאל בהחלט נמצא בכיוון של התקדמות. שתי ההתקדמויות העיקריות שישנן: אזור נאות הכיכר, שהפך להיות מאזור שמוגדר כאזור ללא קרקע, לאזור שהוא עשיר בקרקע. וכן אזור תמנע, שגם הוא הפך לאזור חקלאי מבטיח.

השינוי בהערכות לגבי פוטנציאל הקרקע

והמים, הוא גם שינוי בהערכות טכנולוגיות, שהוא תוצאה של מחקר חקלאי צמוד ואינטנסיבי ביותר.

לגבי דרום סיני - עד היום התרכזנו בעיקר

בתכנון באזור המניפות, כאשר התכנון באזור המניפות הוא תכנון שמבוסס בעיקרו על תיירות. לפי בקשת ורצון המתיישבים באזור, בגלל התנאים האקלימיים המצויינים של האזור, יש גם כניסה לכיוון החקלאות.

כמו כן ישנה בהחלט שאלה - שאינני רוצה

להרחיב אותה - של שילוב יזמים או אי שילוב יזמים פרטיים בתוך אזור המניפה. יש בנושא הזה דעות שונות. יש מי שטוען שצריך להבטיח את כל מלוא הפוטנציאל (וזו עמדת המחלקה להתיישבות) להבטח ישובים של קבע במקום הזה עצמו ולא להפנות שום פוטנציאל, לא תיירותי, לא של מים, ולא של קרקע ליזמים שמקומם הוא לא באזור.

זאת על-מנת להמריץ ולהגיע לסדר גודל של 300 - 400 משפחות בכל אחת מהמניפות האלה. יש מי שטוען שיזמים פרטיים באזור הזה זה חלק מהמרצת הפיתוח ורק יעודד את הפיתוח. אני חשוב שבאיזה שהוא מקום אנחנו נמצאים בסטטוס-קוו בין שתי העמדות האלה והעניין הזה מתקיים. יזמים פרטיים מקבלים קצת מים והם מתקיימים באזור הזה וההתיישבות הקואופרטיבית בוודאי מתפתחת לפי הקצב שלה.

היום מדובר על שתי מניפות, על

נביעות ודי-זהב. בשתי המניפות מדובר על חוספת ישובים נוספים - בכל אחת ישוב נוסף. המגמה היא להגיע בקצב המהיר ביותר לסדר גודל של 300 - 400 משפחות בכל אחת מהמניפות. בבדיקה - והנושא הזה יובא שוב-פעם לאחת הועדות הקרובות - נמצא תכנון של אזור נאבק, של המניפה שבין די-זהב לאופירה. וכן התיישבות באזור דאס-מוחמד - אופירה לכיוון א-טור, לניצול המים המצויינים שיסגרו שמובלים היום בקו מא טור לאופירה. והצעה שגם היא לדיון בעתיד לגבי התיישבות אזרחית במרומי סיני - סנטה קתרינה - במקום שיושבים ישראלים באזור.

באשר לצפורה - במפרץ נעמה - שוב פעם

זו תכנית שאנחנו נצטרך לעשות עליה היום דיון מיוחד, לגבי מידת הסבירות של הקמת ישוב קואופרטיבי חקלאי בצמידות כל כך גדולה לעיר אופירה - האם זה תורם או לא תורם? הדבר הזה יובא לדיון במשך השנה הקרובה. על-כל-פנים, זה בין המגמות שאותרו בשנה האחרונה.

נחל ים, לים דמת ברדוויל, הורד

להלוטין. הוא לא קיים. אנחנו לא נמצאים שם. יש שם רק

נוכחות סיני.

לגבי נה"ל סיני - הישוב התאזרח ושמו

החדש, משבוע זה, הוא נאות סיני. זהו הישוב הקיצוני ביותר כאן.

מילה אחרונה בענין כלכלה - (אם יהיו

שאלות, אני מוכן לפרט יותר) - יש קו מנחה אחד - הצלחתם

של הישובים תלוייה, בין היתר, במידה האטרקטיביות שלהם מבחינה

כלכלית. ישובים שיש להם אטרקטיביות כלכלית, אנשים יבואו אליהם,

יתיישבו בהם והם יהיו מוצלחים. לכן כל תכנית שישנה כאן, היא

נבדקת ונבחנת אלף פעם - באיזו מידה היא איננה התיישבות מסובסדת

והיא התיישבות שיש לה בסיס כלכלי וסיכוי כלכלי טוב. בשנים האחרונות

לא כיוונו אמצעי ייצור מסובסדים כגון רפת ולול וענפים כגון אלו

להתיישבות הזו. בשנים הראשונות לאחד מלחמת-ששת-הימים הייתה מגמה

לבוזן ענפים כאלו, כי היה גם מחסור בתחומים האלה. בשנים האחרונות

הפסקנו לכוון ולעומת זאת נתנו עדיפות לכל תכנית שיש לה בסיס

כלכלי טוב. לדוגמא : המפעל הדרומי. לדוגמא : בקעת הירדן.

או כל אזור אחר שלו ההתיישבות הזו לא רק מקבלת, אלא גם תורמת.

אני לא מציע שנרחיב עתה את הדיון בתחום

השר א. שרון :

הזה, אלא אם יש שאלות.

אני הייתי מוכן לפתוח את הדיון בתחום

מר ד. וייץ :

זה, כי יש כמה הבהרות, בעיקר בענין

כה-האדם, שזה המפתח לכל. לא איכפת לי לעשות זאת עכשיו, או בתחילת

הדיון הבא.

אני מציע שנעשה זאת באחד הדיונים הבאים,

השר א. שרון :

אולי אפילו בראשון, ונסתפק היום רק

בנושא אינפורמציה.

אני רוצה להציע כי בדיון הבא נשמע

השר מ. דיין :

מה הם הקריטריונים לתכנון. אני אינני

השר מ. דיין

מאמין, ובכל אופן, אינני תומך בזה, כי בארץ הקריטריונים יבחנו רק לפי כמות הפרנסה האפשרית. אני לא חושב שיש פה איזה שהוא איש רציני שבאמת חושב כי כל התכניות האלה אינן מבוססות על תכניות מדיניות. האם השיקולים איפה יש פחות מים או יותר מים הם אלו שקובעים? מים אפשר להעביר ממקום למקום. זה לא מקרה שבגב ההר אין אף תכנית להתיישבות. זו מגמה מדינית. זה קריטריון מדיני. ואם עד עכשיו לא היו קריטריונים מדיניים, אני מציע שיהיו קריטריונים מדיניים. לכן אני מציע שיתקיים דיון, איפה אנחנו רוצים ואיפה איננו רוצים להתיישב?

השר א. שרון: הכוונה שלי, בדיון הבא, לדון בנושא

קדימויות ועדיפויות, ודבר זה בהחלט

מכניס את הנושא הזה בתחומי.

מר ר. וייץ: אריך, אני מוכרח להעיר, אם לא איכפת

לך. משה, אין כל ספק שהמטרה היסודית

של ההתיישבות היא - איפה אנו קיימים? והמטרה העיקרית היא מדינית

וצבאית. מדינית. אין כל ויכוח איתך. ואין ספק שמחשבה מדינית

הנחתה את ההתיישבות. כשאנו מדברים על פרנסה ועל כח-אדם זה

כלים לבצע. אנחנו היינו רוצים כי במקום שעושים, זה יהיה עשוי

כך שזה ישא את עצמו, לא יפול לנטל על הכלכלה שלנו, ימשוך כח-

אדם ולא ישאר ישוב ריק מאדם. על כן אני תומך בהחלט במה שאתה

אומר.

השר א. שרון: אורי ביידיץ' יציג את נושא הקרקעות.

מר א. ביידיץ': שמי אורי ביידיץ' ואני ממנהל מקרקעי ישראל.

התכנית שהוצגה על-ידי מחלקת ההתיישבות

של הסוכנות. היתה בעיקרה על קרקעות המדינה. קרקעות מדינה, משמעותם קרקעות מדינת ישראל כיורשת השלטון הקודם שהיה, הן ביהודה ושומרון והן ברצועה - עזה וצפון סיני. נוסף לכך, קרקעות נפקדים שעזבו את הארץ לאחר מלחמת-שת-הימים וקרקעות הליפין. מה שאני יכול לומר, שעד כה, עיקר ההתיישבות היתה על קרקעות מדינה, קרקעות נפקדים, ובחלקן, על קרקעות בתוקף החלטות של הפקעות וחפיסות צבאיות. ככל שאנו נלבן תכניות לעתיד, תעמוד בפני הועדה הזו והממשלה בכלל החלטה לתפיסת קרקעות - זאת עד כמה שאני לפדתי את התכניות החדשות - וזה יובא לדיון מיוחד.

על כל פנים, אם ניקח את בקעת הירדן,

הפוטנציאל הקיים פה הוא של 120 אלף דונם, שהוא בבעלות המדינה. מתוך זה נמסרו לסוכנות כ-60 אלף דונם, כאשר רק 20 אלף מתוכם נמצאים בעיבוד ובשימוש של הישובים בבקעה. אזור גוש-עציון למשל, חלקו קיים על קרקעות מדינה וחלקו תפיסה צבאית. לפני 4 שנים היתה החלטה לתפוס כ-34 אלף דונם קרקע באזור מעלה האדומים והם היום פנויים להתיישבות. פרט לזה, המנהל ביצע מאמץ של רכישות בשנים האחרונות, מאמץ שהסתכם בעשרות אלפי דונם, וסה"כ זה יכול לתת פתרון לתכניות. בנושא זה כבר קיימנו שיחה ראשונה עם שר החקלאות, במגמה למצוא דרכים להגביר את הרכישות, כי הרכישות תבאנה לצמצום הבעיות הפוליטיות שקשורות בתפיסת הקרקע פה.

ברצועה עזה ובצפון סיני, באשר לתכנית

ההתיישבות שהובאה לפני ועדת השרים הקודמת, תכנית המפעל הדרומי. רוב הקרקעות הן קרקעות מדינה. עם זאת קיימת שם בעיה של זכויות בקרקע של התושבים המקומיים, למרות שמבחינה משפטית אין להם זכויות כאלה, אבל לא יהיה מנוס למצוא להם כאן פתרון חיובי גם בפיצוי כספי וגם בריכוזם באזורים האלה.

הוזכר כאן הענין של השתלטות על קרקעות.

זה החליך שנמשך בשנים האחרונות, גם ע"י השתלטות על קרקעות וגם ע"י בנייה בלתי חוקית. הדבר קיים גם באזור ירושלים רבתי, מצפון ומדרום, וגם ממזרח וממערב. כך באזור הקו הירוק הישן וגם ברצועת עזה וצפון סיני. להערכתנו זו נקודה שקושרה בעקיפת החוק וההחלטות הקיימות, הן לגבי פלישות והן לגבי חוק התכנון והבניה. הקרקעות הופכות להיות פרטיות ובנוסף לכך נוצרים ישובים חדשים.

לאחרונה, שהמנהל רכש עשרות אלפי

דונמים באזור שמקביל לבית-לחם ובית צחור, בואכה ים-המלח. זה כלליית באשר לתכניות המפורטות.

באשר להצגת הרזרבות הקרקעיות - בחלק המערבי של השומרון יש מספר עשרות אלפי דונמים של קרקעות מדינה, ומבחינתנו הן רזרבה טובה.

באזור ג'נין, עמק - דותן, יש כ-10 אלפים דונם. באזור ג'נספוט, שזה הציר שמוליך מקלקיליה מזרחה, לעבר שכס, יש כ-7,000 דונם. באזור מסחה, אבל לא בריכוז, יש מספר מאות דונמים. באזור קלקיליה - מחבה כ-אלף דונם, שזו קרקע שיהודים רכשו עוד לפני 1948. ויש לנו קרקע כזו באזור נבי-סמואל, שנרכשה עוד לפני 1948. זה כלליית לגבי הקרקעות.

האם יש שאלות לאודי?

השר א. שרון :

בסביבות עזה, רצועת-עזה, האם בין

השר מ. דיין :

הקרקעות שמנסים לרכוש או להבטיח לשמור על הבעלות הממשלתית, ישנן קרקעות שמובאות בחשבון כמיועדות לשיכון ויישוב פליטים. כלומר, לא רק לשיכון יהודים, אלא גם לשיכון פליטים?

מר א. ביידץ :

לפני שר הבטחון הקודם הובאה תכנית

וגם הוקמה ועדה לנושא הזה על מנת לבדוק

מה מתוך רזרבת הקרקעות שישנן באזור הזה ייועד להתיישבות ומה לפתרון הבעיה שאתה העלת. אספקט אחר לשמירת קרקעות קיים כבר באזור הרצועה, המדובר בייעור השטח. אבל הנושא הזה נדון בפני שר הבטחון הקודם ואני מציע שהוא יוצג ע"י מתאם הפעולה באחת הישיבות הקרובות. יש תכנית כזו. למשל, היתה שאלה באשר לקרקעות סומיירי - 11 אלף דונם - האם לראות כרזרבה להתיישבות יהודית או לישוב פליטים באזור רפיח-תאן-יונס.

השר א. שרון :

האם הצלחתם להתגבר ברצועה על התופעה

של השתלטות האוכלוסיה המקומית על רצועת

החוף עצמה. זה תהליך שנמשך כבר שנים.

מר א. ביידץ :

זה נמשך כבר שנים. היינו שם בסיוור

בשבוע שעבר והעברנו הצעות למתאם הפעולה

בשטחים, כיצד לאכוף את החוק ולהפסיק את הבניה...

השר א. שרון :

זו לא רק הבניה, זו בעצם החפירה הזו

לעיבודים חקלאיים.

האלוף א. אורלי :

עד כמה שהדבר ניתן יש פקוח. אני לא

אומר כי הדבר סגור הרמטיה, אבל בשנה

האחרונה אנו השקענו מאמצים גדולים. פשוט העמדנו לדין והוצאנו

אנשים. לפי עניות דעתי, בשלב זה, המצב בפיקוח.

לציין
השר א. שרון : אם אין יותר שאלות, אני רוצה שהועדה
תתכנס אחת לשבועיים, ביום ג' בשעה
0830 בבוקר. הישיבות שלה יארכו עד לשעתיים. במידת האפשר,
אנו נודיע על סדר היום לפני זה. אני מבקש שוב לציין שתכנון של
ישיבות הועדה אינו לפרסום. ואני רוצה להדגיש שאם אנו באמת רוצים
לבצע התיישבות, צריך לשמור על הדברים האלה. כפי שאמרת בתחילה,
חומר שיחולק לקראת הישיבה ישאר כאן. הודעות על החלטות הועדה
תמסרנה באמצעות מזכיר הועדה.
אם אין שאלות נוספות, אני מודה לכם.

ה י ש י ב ה נ נ ע ל ח